

O-ST 047

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14

The 14th STOU National Research Conference

แนวทางการส่งเสริมการผลิตข้าวชาวดอกมะลิ 105 ตามหลักการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

ของเกษตรกร อำเภอเนินขาม จังหวัดชัยนาท

Extension Guidelines for Good Agriculture Practice for Khao Dawk Mali 105 Rice Seed Production of Farmer in
Noen Kham District, Chainat Province

บุษรา หอมสุวรรณ (Butsara Homsuwan)¹ จินดา ชลิตทอง (Jinda Klibthong)²

เฉลิมศักดิ์ ตุ่มหิรัญ (Chalermsak Toomhirun)³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) สภาพทั่วไปของเกษตรกร 2) สภาพการผลิตข้าวชาวดอกมะลิ 105 3) การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวชาวดอกมะลิ 105 4) ความต้องการในการส่งเสริมการผลิตข้าวชาวดอกมะลิ 105 ตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว และ 5) แนวทางการส่งเสริมการผลิตข้าวชาวดอกมะลิ 105 ตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว การวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงสำรวจ ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ สมาชิกศูนย์ข้าวชุมชนอำเภอเนินขามที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรกับสำนักงานเกษตรอำเภอเนินขาม ปี2565/66 จำนวน 113 ราย กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตร ทาโร ยามาเน ที่ความคลาดเคลื่อน 0.05 ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 88 ราย ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยสถิติ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การจัดอันดับ และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการศึกษาพบว่า 1) เกษตรกร ร้อยละ 56.8 เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 60.20 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 3.51 คนได้รับข้อมูลข่าวสารทางการเกษตรจากผู้นำท้องถิ่นและเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร พื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมดเฉลี่ย 42.4 ไร่ เกษตรกรร้อยละ 62.5 มีพื้นที่เป็นของตนเอง 2) ประสบการณ์การปลูกข้าวเฉลี่ย 30.6 ปี พื้นที่ปลูกข้าวเฉลี่ย 19.9 ไร่ ร้อยละ 75.0 เกษตรกรผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวเอง ต้นทุนการผลิตข้าวเฉลี่ย 4,080.26 บาท/ไร่ ผลผลิตเฉลี่ย 595.80 กิโลกรัม/ไร่ 3) เกษตรกรมีการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในระดับมากเกือบทุกประเด็น ยกเว้น การผลิตให้ปลอดภัยจากพันธุ์ปน การจัดการกระบวนการผลิตเพื่อให้ได้ผลผลิตคุณภาพ และการบันทึกข้อมูล 4) เกษตรกรได้รับความรู้ด้านการส่งเสริมการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวชาวดอกมะลิ 105 ในระดับมาก เกษตรกรต้องการความรู้ในระดับมากที่สุดทุกประเด็น โดยผ่านช่องทางการส่งเสริมประเภทสื่อบุคคลในระดับมากที่สุด และวิธีการส่งเสริมในระดับมากที่สุด ได้แก่ การบรรยาย การสาธิต การทัศนศึกษาและการฝึกปฏิบัติ 5) แนวทางการส่งเสริมการผลิตข้าวชาวดอกมะลิ 105 ตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว ได้แก่ การจัดโครงการฝึกอบรมและฝึกปฏิบัติเกี่ยวกับองค์ความรู้ด้านการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวที่มีคุณภาพ และการศึกษาดูงานในแปลงต้นแบบ แปลงสาธิตการผลิตเมล็ดพันธุ์ดี

คำสำคัญ การผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวชาวดอกมะลิ 105 การส่งเสริมการเกษตร การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

¹ นักศึกษาหลักสูตรส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช homsuwanbutsara@gmail.com

² รองศาสตราจารย์ ดร. ประจำสาขาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช arkjin@hotmail.com

³ รองศาสตราจารย์ ดร. ประจำสาขาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช artoom@hotmail.com

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14

The 14th STOU National Research Conference

Abstract

The objectives of this research were to study 1) general conditions of farmers 2) Khao Dawk Mali 105 rice production conditions 3) Good Agricultural Practices in Khao Dawk Mali 105 rice seed production 4) needs in the extension of Khao Dawk Mali 105 rice production according to Good Agricultural Practices in rice seed production and 5) extension guidelines regarding Khao Dawk Mali 105 rice production according to Good Agricultural Practices in rice seed production. This research was survey research. The population of this study were members of Noen Kham community rice center who had registered with Noen Kham district office of agriculture in 2022/2023 total 113 cases. The sample size of 88 people was determined by using Taro Yamane formula with the error value of 0.05 through simple random sampling method. Data were collected by using interview forms and were analyzed by using statistics such as frequency, percentage, minimum value, maximum value, mean, standard deviation, ranking, and content analysis. The results of the research found that 1) 56.8% of farmers were male with the average age of 60.20 years old, completed primary school education, had the average member in the household of 3.51 people, received agricultural news and information from local leaders and agricultural extension officers, and had the total agricultural area of 42.4 Rai. 62.5% of farmers owned their own land. 2) The average rice production experience was 30.6 years and the average rice production area was 19.9 Rai. 75.0% of farmers produced their own rice seeds, had the average rice production cost of 4,080.26 Baht/Rai, and had the average productivity of 595.80 kilogram/Rai. 3) Farmers practiced according to Good Agricultural Practices at the high level in almost all of the aspects except for the aspect of production without of type plant, production process management for quality product, and data recording. 4) Farmers received knowledge regarding the extension of Good Agricultural Practices in Khao Dawk Mali 105 rice seed production at the high level. They needed the knowledge at the highest level in all aspects through extension channels like personal media at the highest level. The extension methods with the highest level were such as lecturing, demonstration, field trip, and practice. 5) The extension guidelines regarding Khao Dawk Mali 105 rice production according to Good Agricultural Practices in rice seed production were such as the organization of training and practice project regarding the knowledge about good quality rice seed production and the field trip to model crops, demonstration crop of good rice seed production.

Keywords: Khao Dawk Mali 105 rice production, Agricultural extension, Good agricultural practice

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14

The 14th STOU National Research Conference

บทนำ

ข้าวเป็นพืชเศรษฐกิจหลักของไทย เป็นอาหารหลักและเป็นอาชีพดั้งเดิมของคนไทย อีกทั้งข้าวยังเป็นสินค้าส่งออกหลักของประเทศไทย ซึ่งปัญหาที่มักพบเห็นอยู่บ่อยครั้งที่บางแห่งข้าวไม่เพียงพอต่อการบริโภค ดังนั้นการเพิ่มผลผลิตข้าวให้เพียงพอต่อการบริโภค มีสิ่งที่เกี่ยวข้องอยู่หลายอย่างด้วยกัน เช่น การใช้พันธุ์ที่เหมาะสม การดูแลรักษาอย่างถูกต้อง และการใช้เมล็ดพันธุ์ที่ดี เป็นต้น

การใช้เมล็ดพันธุ์เป็นสิ่งหนึ่งที่ได้ว่าเป็นการเริ่มต้นที่เหมาะสมในการเพิ่มผลผลิตข้าวให้ได้ผลผลิตสูงและมีคุณภาพ เกษตรกรผู้ปลูกข้าวชาวดอกมะลิ 105 ในอำเภอเนินขามมีการผลิตเมล็ดพันธุ์ไว้ใช้ในแปลงแต่ยังคงวิธีการปฏิบัติขั้นตอน ไม่ตรงตามหลักการปฏิบัติทางการเกษตร ที่ดีและเหมาะสมในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว (Good Agriculture Practices for Seed : GAP: Seed) ซึ่งเป็นการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวให้มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนดของกรมการข้าวทำให้เกิดการขาดแคลนแหล่งเมล็ดพันธุ์ในพื้นที่ จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้นทำให้มองเห็นว่า การปลูกข้าวสำหรับเก็บไว้ทำพันธุ์ให้ตรงตามหลักการปฏิบัติ GAP Seed จึงเป็นแนวทางที่จะช่วยให้เกษตรกรมีพันธุ์ข้าวที่ดีไว้ปลูกในฤดูต่อไป โดยมีการส่งเสริมผ่านสื่อกลางคือศูนย์ข้าวชุมชนในอำเภอเนินขาม ซึ่งเป็นศูนย์กลางในด้านการพัฒนาการผลิตข้าวในชุมชน รวมทั้งส่งเสริมและพัฒนาให้ชาวนามีความสามารถการผลิต การจัดการผลผลิตและกระจายเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดีไว้ใช้อย่างเพียงพอและต่อเนื่อง

จากการศึกษาเกี่ยวกับวิธีการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีและเหมาะสมในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวจะเป็นแนวทางส่งเสริมให้เกษตรกรผลิตข้าวให้ได้เมล็ดพันธุ์ข้าวที่ดีตามหลักการปฏิบัติที่ดี ซึ่งจะสามารถกระจายเมล็ดพันธุ์ดีให้กับเกษตรกรท่านอื่นๆในพื้นที่ได้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาข้อมูลทั่วไปของเกษตรกร
2. เพื่อศึกษาสภาพการผลิตข้าวชาวดอกมะลิ 105 ในพื้นที่อำเภอเนินขาม จังหวัดชัยนาท
3. เพื่อศึกษาการผลิตข้าวชาวดอกมะลิ 105 ตามหลักปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว
4. เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว
5. เพื่อศึกษาความต้องการและแนวทางส่งเสริมการผลิตข้าวชาวดอกมะลิ 105 ตามหลักการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14
The 14th STOU National Research Conference

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

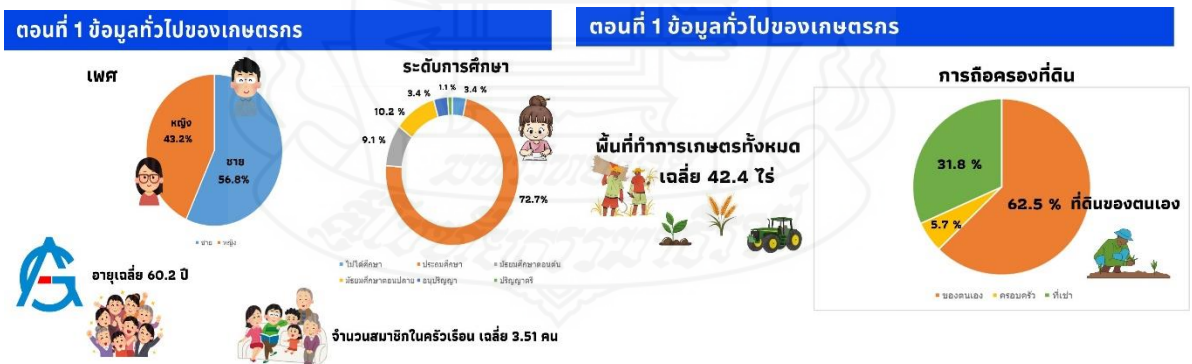
การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14 The 14th STOU National Research Conference

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ สมาชิกศูนย์ข้าวชุมชนอำเภอเนินขาม ที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรกับสำนักงานเกษตรอำเภอเนินขาม ปี2565/66 จำนวน 113 ราย กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตร ทาโร ยามาเน ที่ความคลาดเคลื่อน 0.05 ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 88 ราย ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยสถิติ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การจัดอันดับ และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย

1. สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวชาวดอกมะลิ 105 พบว่า เกษตรกรร้อยละ 56.8 เป็นเพศชาย มีอายุมากกว่า 60 ปีขึ้นไป อายุเฉลี่ย 60.20 ปี มีการศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 3.51 คน และเกษตรกรได้รับข้อมูลข่าวสารทางการเกษตรจากผู้นำท้องถิ่น และเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร เกษตรกรมีพื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมดเฉลี่ย 42.4 ไร่ ลักษณะการถือครองที่ดินส่วนใหญ่มีพื้นที่เป็นของตนเอง คิดเป็นร้อยละ 62.5

ภาพที่ 2 ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกร

2. สภาพการผลิตข้าวชาวดอกมะลิ 105 ของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีประสบการณ์การปลูกข้าวระหว่าง 36-45 ปี มีพื้นที่ปลูกข้าวน้อยกว่าหรือเท่ากับ 16 ไร่ โดยมีพื้นที่ปลูกข้าวเฉลี่ย 19.9 ไร่

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14

The 14th STOU National Research Conference

แหล่งเมล็ดพันธุ์ข้าวที่นำมาปลูก ร้อยละ 75.0 เกษตรกรผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวไว้เอง ต้นทุนการผลิตข้าวเฉลี่ย 4,080.26 บาท/ไร่ และมีผลผลิตเฉลี่ย 595.80 กิโลกรัม/ไร่

3. การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวขาวดอกมะลิ 105 พบว่า 1) พื้นที่ปลูกเกษตรกรส่วนใหญ่ปฏิบัติได้มากที่สุดเกือบทุกประเด็น โดยหัวข้อที่เกษตรกรปฏิบัติได้น้อยที่สุด ได้แก่ การจัดทำข้อมูลประกอบการกำจัดพันธุ์ปนเมื่อปลูกข้าวแตกต่างจากฤดูก่อน และหัวข้อที่เกษตรกรไม่ปฏิบัติเลย ได้แก่ พื้นที่นาติดต่อกันหรือใกล้เคียงกันเนื้อที่ไม่ต่ำกว่า 50 ไร่ 2) การเตรียมเมล็ดพันธุ์ เกษตรกรส่วนใหญ่ปฏิบัติระดับมากที่สุด โดยหัวข้อที่เกษตรกรปฏิบัติได้น้อยที่สุด ได้แก่ การใช้เมล็ดพันธุ์ที่ผลิตเองต้องผ่านการรับรองจากกรมวิชาการเกษตร 3) การเตรียมดิน การปลูกและการดูแล เกษตรกรปฏิบัติมากที่สุด 3 หัวข้อ ได้แก่ การปลูกในช่วงเวลาที่เหมาะสม การใส่ปุ๋ยเคมีอย่างถูกต้อง ทั้งอัตราและเวลาที่ใส่ มีการปรับปรุงดิน และการจัดการน้ำอย่างเหมาะสมในช่วงสร้างรวงอ่อนและออกดอก โดยหัวข้อที่เกษตรกรปฏิบัติได้น้อยที่สุด ได้แก่ การกำจัดวัชพืชที่ดี ไม่มีวัชพืชขึ้นรบกวนหรือมีน้อยกว่า 20 % ของพื้นที่ 4) การผลิตให้ปลอดจากพันธุ์ปน เกษตรกรปฏิบัติได้น้อยที่สุดเกือบทุกประเด็น โดยหัวข้อที่เกษตรกรปฏิบัติได้มากที่สุด เพียงหัวข้อเดียว ได้แก่ การปลูกซ่อมต้องใช้เมล็ดพันธุ์จากแหล่งเดียวกัน 5) การเก็บเกี่ยว และการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว ส่วนใหญ่เกษตรกรปฏิบัติมากที่สุด โดยหัวข้อที่ปฏิบัติระดับปานกลาง ได้แก่ การเก็บเกี่ยวในระยะที่เหมาะสม หรือหลังออกดอก 25-35 วัน 6) การเก็บรักษาและการขนย้ายผลิตผลภายในแปลง เกษตรกรปฏิบัติมากที่สุด 4 หัวข้อ ได้แก่ ความมืดชื้น การระบายอากาศของสถานที่เก็บรักษา ที่สามารถป้องกันอันตรายจากสภาพแวดล้อม โรคแมลง และศัตรูพืชอื่นๆ การเก็บเป็นสัดส่วนเพื่อป้องกันการปนจากข้าวพันธุ์อื่น อุปกรณ์และพาหนะในการขนย้ายต้องสะอาด ปราศจากการปนเปื้อน และอุปกรณ์และพาหนะในการขนย้ายต้องสะอาด ปราศจากการปนเปื้อน โดยหัวข้อที่เกษตรกรปฏิบัติได้น้อยที่สุด ได้แก่ การติดรหัสหรือเครื่องหมายแสดงรุ่นหรือแหล่งเก็บเกี่ยวให้แก่ผลผลิตระหว่างการเก็บรักษาและขนย้าย 7) การจัดกระบวนการผลิตเพื่อให้ได้ผลิตผลคุณภาพ เกษตรกรปฏิบัติระดับปานกลางได้แก่ การคัดแยกผลิตผลด้อยคุณภาพไว้ต่างหาก โดยหัวข้อที่เกษตรกรปฏิบัติได้น้อย ได้แก่ การปฏิบัติและจัดหาตามแผนควบคุมการรักษาความสะอาดของอุปกรณ์และภาชนะในการเก็บเกี่ยวและนวด 8) การบันทึกข้อมูล เกษตรกรส่วนใหญ่ปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุดโดยหัวข้อที่บันทึกข้อมูลน้อยที่สุด ได้แก่ การบันทึกการตรวจตัดพันธุ์ปนและการบันทึกการกำจัดวัชพืช

4. ความต้องการการส่งเสริมการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวขาวดอกมะลิ 105 พบว่า 1) การได้รับความรู้ ในภาพรวมเกษตรกรได้รับความรู้ด้านการส่งเสริมการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวขาวดอกมะลิ 105 ในระดับมาก โดยได้รับความรู้มากที่สุด ในประเด็น การเตรียม

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14

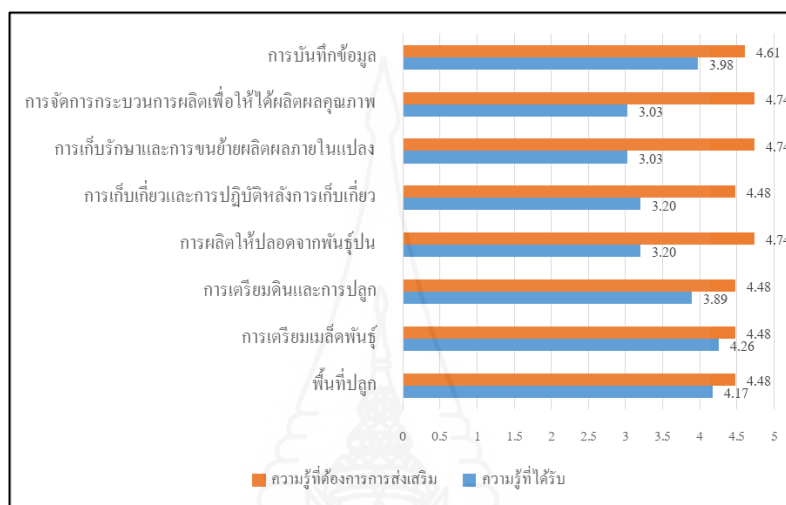
The 14th STOU National Research Conference

เมล็ดพันธุ์และพื้นที่ปลูก 2) การต้องการความรู้ในภาพรวมเกษตรกรต้องการความรู้ในระดับมากที่สุดทั้ง 8 ประเด็น ได้แก่ การผลิตให้ปลอดจากพันธุ์ปน การเก็บรักษาและการขนย้าย การจัดการผลผลิต การบันทึกข้อมูลการเก็บเกี่ยว การเตรียมดินและการปลูก พื้นที่ปลูก และการเตรียมเมล็ดพันธุ์ 3) ความต้องการในรูปแบบและวิธีการส่งเสริมการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวขาวดอกมะลิ 105 (1) พื้นที่ปลูก พบว่า เกษตรกรต้องการช่องทางในการส่งเสริมระดับมากที่สุดคือ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ประเภท อินเทอร์เน็ต และเกษตรกรต้องการวิธีการส่งเสริมระดับมากที่สุด คือ การสาธิต (2) การเตรียมเมล็ดพันธุ์ พบว่า เกษตรกรต้องการช่องทางในการส่งเสริมระดับมากที่สุดคือ สื่อสิ่งพิมพ์ ประเภท โปสเตอร์ และเกษตรกรต้องการวิธีการส่งเสริมระดับมากที่สุด คือ การทัศนศึกษา (3) การเตรียมดิน การปลูก พบว่า เกษตรกรต้องการช่องทางในการส่งเสริมระดับมากที่สุดคือ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ประเภท อินเทอร์เน็ต และเกษตรกรต้องการวิธีการส่งเสริมระดับมากที่สุด คือ การฝึกปฏิบัติ (4) การผลิตให้ปลอดจากพันธุ์ปน พบว่า เกษตรกรต้องการช่องทางในการส่งเสริมระดับมากที่สุดคือ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ประเภท อินเทอร์เน็ต และเกษตรกรต้องการวิธีการส่งเสริมระดับมากที่สุด คือ การทัศนศึกษา (5) การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว พบว่า เกษตรกรต้องการช่องทางในการส่งเสริมระดับมากที่สุดคือ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ประเภท อินเทอร์เน็ต และเกษตรกรต้องการวิธีการส่งเสริมระดับมากที่สุด คือ การฝึกปฏิบัติ (6) การเก็บรักษาและการขนย้ายผลผลิตในแปลง พบว่า เกษตรกรต้องการช่องทางในการส่งเสริมระดับมากที่สุดคือ สื่อสิ่งพิมพ์ ประเภท โปสเตอร์ และเกษตรกรต้องการวิธีการส่งเสริมระดับมากที่สุด คือ การบรรยาย (7) การจัดการกระบวนการผลิตเพื่อให้ได้ผลิตผลคุณภาพ พบว่า เกษตรกรต้องการช่องทางในการส่งเสริมระดับมากที่สุดคือ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ประเภท อินเทอร์เน็ต และเกษตรกรต้องการวิธีการส่งเสริมระดับมากที่สุด คือ การบรรยาย (8) การบันทึกข้อมูล พบว่า เกษตรกรต้องการช่องทางในการส่งเสริมระดับมากที่สุดคือ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ประเภท อินเทอร์เน็ต และเกษตรกรต้องการวิธีการส่งเสริมระดับมากที่สุด คือ การบรรยาย

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14

The 14th STOU National Research Conference

ภาพที่ 3 ผลการเปรียบเทียบระหว่าง ความรู้ที่เกษตรกรได้รับและความรู้ที่ต้องการส่งเสริม

5. แนวทางการส่งเสริมการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวขาวดอกมะลิ 105

พบว่า

- 1) หน่วยงานราชการ ได้แก่ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรร่วมกับหน่วยงานภาคี เช่น กรมการข้าว ศูนย์วิจัยข้าว ควรเป็นพี่เลี้ยงให้กับเกษตรกร ส่งเสริมการสร้างเครือข่ายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเกษตรกร จัดโครงการอบรมถ่ายทอดองค์ความรู้ บรรยายให้ความรู้เกี่ยวกับหลักการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว (GAP Seed) เพื่อยกระดับการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวให้ได้คุณภาพและตรงตามมาตรฐาน
- 2) หน่วยงานราชการควรจัดหาแหล่งเงินทุนสนับสนุนทั้งด้านปัจจัยการผลิต วัสดุอุปกรณ์ในการจัดทำแปลงสาธิต แปลงเรียนรู้ต้นแบบในการถ่ายทอดเทคโนโลยีเพื่อขยายผลให้แก่กลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวและเกษตรกรในพื้นที่ต่อไป
- 3) เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมีการจัดทำสื่อสิ่งพิมพ์ เช่น โปสเตอร์ คู่มือ หรือ สื่ออินโฟกราฟิกเกี่ยวกับหลักการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว (GAP Seed) สนับสนุนแก่เกษตรกร มีการเผยแพร่ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ Facebook Line

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14

The 14th STOU National Research Conference

4) สนับสนุนงบประมาณจัดทำโครงการในการศึกษาดูงานแปลงต้นแบบการผลิตเมล็ดพันธุ์ดี ให้ได้มาตรฐาน GAP Seed

อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเรื่อง แนวทางการส่งเสริมการผลิตข้าวขาวดอกมะลิ 105 ตามหลักการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว ของเกษตรกร อำเภอนีนาม จังหวัดชัยนาท มีประเด็นที่ควรนำมาอภิปราย ดังนี้

1. สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร จากงานวิจัย พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 56.8 เป็นเพศชาย มีอายุมากกว่า 60 ปีขึ้นไป อายุเฉลี่ย 60.20 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษา เกษตรกรมีพื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมดเฉลี่ย 42.4 ไร่ ลักษณะการถือครองที่ดินส่วนใหญ่มีพื้นที่เป็นของตนเอง คิดเป็นร้อยละ 62.5 ซึ่งจากการที่เกษตรกรมีอายุค่อนข้างมากและมีความรู้ในระดับชั้นประถมศึกษาอาจส่งผลให้มีข้อจำกัด ในการพัฒนาความรู้และการเข้าถึงเทคโนโลยีต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับ วิศรดา ทรัพย์เกษม และ สุพัตรา ศรีสุวรรณ (2560) ได้ทำการศึกษา ความคิดเห็นของเกษตรกรต่อเทคโนโลยีการผลิตข้าวในศูนย์ข้าวชุมชน อำเภอมือง จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศ ชาย ร้อยละ 52.3 อายุเฉลี่ย 52.5 ปี จบการศึกษาสูงสุดระดับประถมศึกษา ดังนั้นจึงควรจัดอบรม บรรยาย อย่างใกล้ชิด เพื่อเพิ่มเติมความรู้ ความเข้าใจให้แก่เกษตรกรมากขึ้น อีกทั้งเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมีบทบาทในการส่งเสริมการผลิตเมล็ดพันธุ์การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี เพราะเป็นผู้ให้ความรู้แก่เกษตรกรมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.30 ซึ่งการได้รับการรับรองมาตรฐาน GAP Seed ของเกษตรกรในพื้นที่ยังไม่เกิดขึ้น สะท้อนให้เห็นถึงการขาดองค์ความรู้ที่มากพอของเกษตรกรต่อการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวให้ตรงตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ดังนั้นบทบาทของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรที่จะให้ความรู้แก่เกษตรกร จึงควรมีการส่งเสริมให้เกษตรกรได้ศึกษาความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีอย่างต่อเนื่อง และเผยแพร่เทคโนโลยีในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวพันธุ์ดี เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในพื้นที่ของตนเอง และสามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ให้แก่เกษตรกรภายในอำเภอนีนามได้

2. สภาพการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวขาวดอกมะลิ 105 เกษตรกรส่วนใหญ่มีประสบการณ์การปลูกข้าวระหว่าง 36-45 ปี มีพื้นที่ปลูกข้าวน้อยกว่าหรือเท่ากับ 16 ไร่ โดยมีพื้นที่ปลูกข้าวเฉลี่ย 19.9 ไร่ แหล่งเมล็ดพันธุ์ข้าวที่นำมาปลูก ร้อยละ 75.0 เกษตรกรผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวไว้เอง ต้นทุนการผลิตข้าวเฉลี่ย 4,080.26 บาท/ไร่ และมีผลผลิตเฉลี่ย 595.80 กิโลกรัม/ไร่ ซึ่งสอดคล้องกับ วิศรดา ทรัพย์เกษม และ สุพัตรา ศรีสุวรรณ

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14

The 14th STOU National Research Conference

(2560) ได้ทำการศึกษา พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มี ขนาดพื้นที่ปลูกข้าวเฉลี่ย 20.42 ไร่ มีแรงงานที่ใช้ในการปลูกข้าวเฉลี่ย 3 คน มีประสบการณ์ในการปลูกข้าว เฉลี่ย 27.25 ปี รายจ่ายในการปลูกข้าวเฉลี่ย 3,367.88 บาท/ไร่ รายได้จากการปลูกข้าวเฉลี่ย 192,420.38 บาท/ปี มีผลผลิตข้าวเฉลี่ย 867.85 กิโลกรัม/ไร่ และ อนุชนีย์ เส่งพานิช (2559) ได้ทำการศึกษา การประยุกต์ใช้บัญชีเพื่อการจัดการสำหรับการตัดสินใจผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวตามระบบการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP : Seed) : กรณีศึกษาของเกษตรกรในเขตจังหวัดพิษณุโลก ผลการวิจัยพบว่าต้นทุนเมล็ดพันธุ์ข้าวต่อกิโลกรัมตามระบบ GAP: Seed คือ 9.74 บาท ส่วนราคาจากศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวพิษณุโลก คือ 21 บาท สหกรณ์การเกษตรพรหมพิราม 16 บาท และร้านค้าเอกชน 17.8 บาท ซึ่งสรุปได้ว่าราคาเมล็ดพันธุ์ข้าวที่ผลิตเองตามระบบ GAP: Seed มีต้นทุนต่ำที่สุด ดังนั้นเกษตรกรควรตัดสินใจเลือกผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวตามระบบ GAP: Seed ไว้ใช้เองมากกว่าการซื้อจากแหล่งอื่นๆ

3. การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวขาวดอกมะลิ 105 พบว่า เกษตรกรสามารถปฏิบัติได้ในระดับมากที่สุด 5 ประเด็น ได้แก่ พื้นที่ปลูก การเตรียมเมล็ดพันธุ์ การเตรียมดิน การปลูกและการดูแลรักษา การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยวและการเก็บรักษาและการขนย้าย ผลผลิตภายในแปลง ซึ่งในประเด็น พื้นที่ปลูก มี 1 ข้อที่เกษตรกรไม่ปฏิบัติเลย คือ พื้นที่นาติดต่อกันหรือใกล้เคียงกันเนื้อที่ไม่ต่ำกว่า 50 ไร่ ซึ่งสอดคล้องกับ อนุชนีย์ เส่งพานิช (2555) ได้ทำการศึกษา การจัดการเมล็ดพันธุ์ข้าวตามระบบการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) เพื่อเพิ่มศักยภาพการแข่งขัน ในตลาดโลกแบบพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน: กรณีศึกษาของเกษตรกรในเขตจังหวัดพิษณุโลก ผลการศึกษา พบว่า จากการตรวจประเมินระบบการจัดการคุณภาพ: การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว (GAP: Seed) พบว่ามีข้อกำหนดที่เกษตรกรไม่สามารถปฏิบัติได้ ได้แก่ ข้อกำหนดด้านพื้นที่ปลูก เรื่อง พื้นที่นาติดต่อกันหรือใกล้เคียงเนื้อที่ไม่ต่ำกว่า 50 ไร่ ในส่วน 3 ประเด็น ที่เกษตรกรปฏิบัติได้น้อย ได้แก่ การผลิต ให้ปลอดจากพันธุ์ปน การจัดการกระบวนการผลิตเพื่อให้ได้ผลผลิตคุณภาพ และการบันทึกข้อมูล โดยเฉพาะประเด็นที่สำคัญคือการจดบันทึกข้อมูล พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ปฏิบัติ ในระดับน้อยที่สุดในทุกหัวข้อ สอดคล้องกับ สุภารัตน์ ชูชัย (2562) ได้ทำการศึกษาเรื่อง แนวทางการส่งเสริมการผลิตมังคุดตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรในอำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่มีการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีทุกประเด็น ยกเว้น การจดบันทึกข้อมูลการผลิตให้ปลอดภัยจากศัตรูพืช การจัดการกระบวนการผลิตเพื่อให้ได้ผลผลิตคุณภาพ โดยมีสาเหตุ คือ ความยุ่งยากในการจัดการ ไม่เห็นถึงความสำคัญของการจดบันทึกข้อมูล การขาดความรู้ความเข้าใจเรื่องการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี และยังไม่ทราบถึงข้อดีของการผลิตในรูปแบบการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ดังนั้นเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการจัดอบรมและ

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14

The 14th STOU National Research Conference

ให้ความรู้กับเกษตรกรในหัวข้อการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวตามหลักการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี และถ่ายทอดความรู้ให้ตรงตามความต้องการของเกษตรกรในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว เช่น เทคโนโลยีในการดูแลรักษา การจัดการกระบวนการผลิตเพื่อให้ได้คุณภาพ การตลาดอย่างสม่ำเสมอ ถ้าเกษตรกรได้รับการสนับสนุนและส่งเสริมจากหน่วยงานราชการจะช่วยให้เกษตรกรเข้าถึงความรู้และนำไปปฏิบัติที่ดีขึ้นได้ รวมทั้งการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว (GAP Seed) จะช่วยให้เกษตรกรมีผลผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวที่ดี มีคุณภาพสามารถกระจายเมล็ดพันธุ์ให้แก่เกษตรกรในพื้นที่ได้อย่างทั่วถึงและต่อเนื่องเพื่อเป็นการช่วยเพิ่มผลผลิตและรายได้ให้แก่เกษตรกร

4. ความต้องการการส่งเสริมการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวชาว

ดอกมะลิ 105 พบว่า ในภาพรวมเกษตรกรได้รับความรู้ด้านการส่งเสริมการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวชาวดอกมะลิ 105 ในระดับปานกลางถึงระดับมาก และเกษตรกรต้องการความรู้ ในการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว ทั้ง 8 ประเด็นในระดับมากที่สุด โดยรูปแบบ วิธีการส่งเสริมการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว โดยสื่อบุคคล เกษตรกรต้องการให้หน่วยงานราชการ ส่งเสริมและสนับสนุนให้ความรู้ โดยผ่าน อินเทอร์เน็ต คู่มือ โปสเตอร์ การบรรยาย และการศึกษาดูงาน ซึ่งสอดคล้องกับ จีวรธรรม กมลศิลป์ (2561, น. 81) ได้ทำการศึกษา ปัจจัยที่มีผลต่อความเข้มแข็งของศูนย์ข้าวชุมชน จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการศึกษา พบว่า ระดับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว สมาชิกศูนย์ข้าวชุมชนที่ได้รับรางวัล ได้รับความรู้ระดับมากที่สุด ผ่านการสื่อสารแบบกลุ่มได้รับความรู้ระดับน้อยผ่านสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ ส่วนสมาชิกศูนย์ข้าวชุมชนที่ไม่ได้รับรางวัลได้รับความรู้ในระดับมากที่สุด ผ่านการสื่อสารแบบกลุ่ม ได้รับความรู้ระดับน้อยผ่านสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งเกษตรกรจะเน้นการติดต่อสื่อสารโดยตรงกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร หรือเกษตรตำบลในพื้นที่ และผู้นำชุมชนมากที่สุด ซึ่งจากสื่อต่างๆ ที่กล่าวมา ทำให้ทราบว่าเกษตรกรสนใจยังขาดความรู้ในการเข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศ อาจจะเนื่องจากสาเหตุที่เกษตรกรส่วนใหญ่สูงอายุ จึงไม่สนใจที่จะเรียนรู้ในสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ และสอดคล้องกับ อภิวัฒน์ จตุรัส (2564, น. 99) ได้ทำการศึกษา แนวทางการส่งเสริมการผลิตข้าวหอมมะลิตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร อำเภอรวิชัยบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการศึกษา พบว่า เกษตรกรได้รับความรู้เกี่ยวกับขั้นตอนการปลูกข้าว ต้องการความรู้ในด้านการแปรรูปข้าวในรูปแบบและวิธีการส่งเสริมตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) เกษตรกรต้องการให้หน่วยงานราชการ เจ้าหน้าที่ของรัฐเข้ามาส่งเสริมองค์ความรู้ผ่านอินเทอร์เน็ต คู่มือ การบรรยาย รวมทั้งการศึกษาดูงานในด้านการแปรรูปและการจัดจำหน่าย

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14

The 14th STOU National Research Conference

5. แนวทางการส่งเสริมการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวขาวดอกมะลิ 105 หน่วยงานราชการ ได้แก่ กรมส่งเสริมการเกษตร คือ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรร่วมกับหน่วยงานภาคี เป็นพี่เลี้ยงให้กับเกษตรกร ส่งเสริมการสร้างเครือข่ายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเกษตรกร จัดโครงการอบรมถ่ายทอดองค์ความรู้ บรรยายให้ความรู้เกี่ยวกับหลักการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว (GAP Seed) เพื่อยกระดับการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวให้ได้คุณภาพและตรงตามมาตรฐาน พร้อมทั้งร่วมกันจัดหาแหล่งเงินทุนสนับสนุนทั้งด้านปัจจัยการผลิต วัสดุอุปกรณ์ในการจัดทำแปลงสาธิต แปลงเรียนรู้ต้นแบบในการถ่ายทอดเทคโนโลยีเพื่อขยายผลให้แก่กลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวและเกษตรกรในพื้นที่ และมีการสนับสนุนงบประมาณจัดทำโครงการในการศึกษาฐานแปลงต้นแบบการผลิตเมล็ดพันธุ์ดีให้ได้มาตรฐาน GAP Seed เพื่อนำมาปรับใช้ในแปลงของเกษตรกรในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวให้ตรงตามมาตรฐาน

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาแนวทางการส่งเสริมการผลิตข้าวขาวดอกมะลิ 105 ตามหลักการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว ของเกษตรกร อำเภอเนินขาม จังหวัดชัยนาท ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ข้อเสนอแนะต่อเกษตรกร ได้แก่

- 1) การสนับสนุนให้เกษตรกรได้ศึกษาความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีอย่างต่อเนื่อง และเผยแพร่เทคโนโลยีในการผลิตเมล็ดพันธุ์เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในพื้นที่ของตนเอง และสามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ให้แก่สมาชิกภายในกลุ่มผู้ผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวได้
- 2) สนับสนุนให้เกษตรกรมีการบันทึกข้อมูล การทำกิจกรรมการเกษตรในทุกขั้นตอน ประกอบด้วย ข้อมูลที่เกี่ยวกับการใช้วัตถุอันตราย การสำรวจศัตรูพืชและการป้องกันกำจัด แหล่งที่มาของปัจจัยการผลิต การจัดการให้ได้คุณภาพ
- 3) สร้างเครือข่ายแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเกษตรกรผู้ผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวในพื้นที่

1.2 ข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

- 1) การสนับสนุนให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรจัดอบรมและให้ความรู้กับเกษตรกรในหัวข้อการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี และถ่ายทอดองค์ความรู้ให้ตรงตามความต้องการของเกษตรกรในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว เช่น เทคโนโลยีการดูแลรักษา การป้องกันกำจัดศัตรูของข้าว ความรู้ในเรื่อง

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14

The 14th STOU National Research Conference

การตลาด เป็นต้น ด้วยวิธีการบรรยายอย่างสม่ำเสมอ เพื่อลดภาระการเดินทางของเกษตรกร เนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ

2) การสนับสนุนให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรลงพื้นที่ติดตามเกษตรกร โดยใช้ระบบส่งเสริมการเกษตรแบบ T&V System โดยการถ่ายทอดความรู้ เยี่ยมเยียน สนับสนุน ติดตาม การจัดข้อมูลในระดับพื้นที่ พร้อมทั้งกระตุ้นการจดบันทึกข้อมูลของเกษตรกรอย่างต่อเนื่อง

3) การสนับสนุนให้เจ้าหน้าที่ของกรมวิชาการเกษตร ได้วางแผนและทำความเข้าใจให้แก่เกษตรกร เรื่อง การขอใบรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตร GAP และออกใบรับรองให้ทันความต้องการของเกษตรกร

4) การส่งเสริมให้หน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง กระตุ้นให้เกษตรกรเกิดการรวมกลุ่มการผลิตในรูปแบบแปลงใหญ่ เพื่อให้เกิดการเข้าถึงแหล่งสินเชื่อเพื่อการเกษตรดอกเบี้ยต่ำ ปัจจัยการผลิตที่ได้คุณภาพและราคาถูก เช่น ปุ๋ย ต้นพันธุ์ แหล่งตลาด และข้อมูลด้านราคา พร้อมทั้งส่งเสริมให้หน่วยงานภาคเอกชนได้เข้ามาจับตลาดในด้านการตลาดและ แหล่งรับซื้อผลผลิตในช่วงที่ผลผลิตมีจำนวนมาก

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาพื้นที่การผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวเพิ่มเติมพื้นที่อำเภออื่น ๆ ในจังหวัดชัยนาท เพื่อเปรียบเทียบการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวของเกษตรกรในสภาพพื้นที่ที่แตกต่างกัน และขยายผลเพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวต่อไป

2.2 ควรมีการศึกษาการดำเนินงานของกลุ่มหรือศูนย์ข้าวชุมชนที่ เป็นผู้ผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวที่ประสบความสำเร็จในจังหวัดชัยนาท เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงพัฒนา

2.3 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ การเปรียบเทียบในด้านต้นทุนการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวขาวดอกมะลิ 105 แบบปกติ กับ ตามหลักการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

2.4 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ การเปรียบเทียบในด้านผลผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวขาวดอกมะลิ 105 แบบปกติ กับ ตามหลักการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

2.5 ควรมีการศึกษาแนวทางการพัฒนาช่องทางการจัดจำหน่ายและการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับเมล็ดพันธุ์ข้าวตามระบบการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14

The 14th STOU National Research Conference

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมการเกษตร. (2566). ระบบทะเบียนเกษตรกรอำเภอเนินขาม.สืบค้นเมื่อวันที่ 26 เมษายน 2566 จาก http://farmer.doae.go.th/farmer/report_1
- จิรวรรณ กมลศิลป์. (2561). ปัจจัยที่มีผลต่อความเข้มแข็งของศูนย์ข้าวชุมชน จังหวัดร้อยเอ็ด (วิทยานิพนธ์เกษตรศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- ชมพูนุช หุ่นาค. (2563). แนวทางการพัฒนาการผลิตและการตลาดข้าวไทย. วารสารผู้ตรวจการแผ่นดิน, 27(1), 91-116
- ธัญชนก กาศสกุล และพีระยศ แข็งขัน. (2557). การเปรียบเทียบสภาพการผลิตและปัญหาในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวของเกษตรกร สมาชิกศูนย์ข้าวชุมชนระดับต้องปรับปรุงและระดับดีมากในจังหวัดร้อยเอ็ด. วารสารวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 33(5), 472-479
- นภาพร เวชกามา และธีระรัตน์ ชินแสน. (2561). สภาพการผลิตและแนวทางการพัฒนาการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวของศูนย์ข้าวชุมชนพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม. วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์, 13(1), 85-94
- นิตยา รื่นสุข และคณะ. 2559. การพัฒนารูปแบบการผลิตข้าวแบบครบวงจรโดยเกษตรกรมีส่วนร่วมในพื้นที่เขตคลองสามวา กรุงเทพมหานคร.
- มาฆะสิริ เชาวกุล. (2559). การปรับระบบการรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรของประเทศไทย: กรณีเมล็ดพันธุ์ข้าว. วารสารการวิจัยเพื่อพัฒนาชุมชน (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์), 9(1), 100-119
- สำนักงานเกษตรอำเภอเนินขาม. 2566. ข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตร อำเภอเนินขาม จังหวัดชัยนาท. ชัยนาท
- สำนักงานเกษตรอำเภอเนินขาม. 2566. แผนพัฒนาการเกษตรระดับอำเภอ ปี พ.ศ.2566-2570.
- สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ. (2556). มาตรฐานสินค้าเกษตรการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหาร GOOD AGRICULTURAL PRACTICES FOR FOOD CROP. สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพมหานคร.
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. 2566. ข้อมูลการผลิตสินค้าเกษตร. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <https://www.oae.go.th/view/14> (11 มีนาคม 2566).

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14

The 14th STOU National Research Conference

ส่วนวิเคราะห์และประมาณการเศรษฐกิจการเกษตร กองนโยบายและแผนพัฒนาการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. ภาวะเศรษฐกิจการเกษตรปี2565 และแนวโน้มปี 2566. 2566, ค้นวันที่ 11 มีนาคม 2566 จาก <https://www.oae.go.th/view/1/รายละเอียดภาวะเศรษฐกิจการเกษตร/ภาวะเศรษฐกิจการเกษตร/38744/TH-TH>

อภิวัฒน์ จัตูรัส . (2564). แนวทางการส่งเสริมการผลิตข้าวหอมมะลิตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร อำเภอรวยบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด (วิทยานิพนธ์เกษตรศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.

อารีวรรณ แซ่ตระกูล, การวิเคราะห์เปรียบเทียบการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวตามวิถีท้องถิ่นกับการผลิตตามระบบการจัดการคุณภาพทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรในที่ดินพระราชทาน รายงานการวิจัย กลุ่มวิจัยและพัฒนาการปฏิรูปที่ดิน สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม, 2555.

อัญชลี ประเสริฐศักดิ์ และคณะ. 2558. การพัฒนารูปแบบการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวโดยเกษตรกร.

อุษณีย์ เส็งพานิช. (2559). การประยุกต์ใช้บัญชีเพื่อการจัดการสำหรับการตัดสินใจผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวตามระบบการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP:Seed) กรณีศึกษาของเกษตรกรในเขตจังหวัดพิษณุโลก. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม, 10(2), 37-54

อุษณีย์ เส็งพานิช. (2555). การจัดการเมล็ดพันธุ์ข้าวตามระบบการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) เพื่อเพิ่มศักยภาพการแข่งขันในตลาดโลกแบบพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน: กรณีศึกษาของเกษตรกรในเขตจังหวัดพิษณุโลก: การประชุมวิชาการ การพัฒนาชนบทที่ยั่งยืน ประจำปี 2555 เรื่อง 16-19 กุมภาพันธ์ 2555.